

Hi Y'all, where y'at?

Woord vooraf

Onlangs bereikte ons slecht nieuws uit Nederland over heel goede vrienden. Het ziet er inmiddels al weer iets beter uit, maar de kans is groot dat het een proces van lange duur gaat worden. Op zo'n moment merk je toch even het verlangen om dichterbij te kunnen zijn, en—hoe klein ook—steun te kunnen bieden. We hebben dagelijks contact, maar het voelt onvoldoende.

Daartegenover staat dat Ric, een van onze vrienden hier, vorige week een akkefietje had en met spoed naar het ziekenhuis werd gebracht. Het viel gelukkig mee, maar hij moest wel een nachtje blijven. Hier konden we er wel zijn en steun bieden. Niet nodig geweest, maar ik bedoel maar. Hoe naar ook, zulke berichten horen bij het leven. Ons verblijf hier begint steeds meer te lijken op leven en wonen. Het woord “gewoon” is in deze omstandigheden een beetje ongepast, dus dat ga ik niet gebruiken, maar ook hier krijgen we te maken met narigheid, dichtbij en ver weg. Net echt, zeg maar.

We wensen onze vrienden veel sterkte, maar dat weten ze al lang.

Vragen en opmerkingen

Een collega raakte geïnteresseerd door mijn verhalen over doodgaan en begraven, en vroeg om meer geschiedenis. Ik zei het vorige keer al: de volgende nieuwsbrief (deze dus) is bijna af, en waarempel je wordt op je wenken bediend.

Een vriend reageerde op onze Bourbon Street verhalen met: “wees blij dat ze alle ellende op één plek hebben samengedreven!”. Hahaha ja zo kun je het ook bekijken.

Verder wil ik zelf nog even kwijt dat ik het prachtig vond om te zien hoeveel mensen gereageerd hadden op mijn oproep voor de verjaardag van Nicole. Ook ik kreeg het pakketje pas op hetzelfde moment onder ogen, dus het was een prachtige verrassing. Ook de mailers en appers allemaal bedankt voor het niet verklappen van het geheimpje.

De Yat quiz

Als een yat begint over crevasse, arpent, faubourg, riverside en/of lakeside, Westbank en Neutral ground, wat betekent dat dan?

Dat betekent dat je bent uitgenodigd voor de eerste thema-nieuwsbrief van New Orleans 2016: Hoe Vind Ik De Weg Hier?

Yeah you rite!

Maar wat bedoelt die zelfde yat als hij zegt: “Frenchmen desire independence, piety and Louisa”? (“Fransen verlangen onafhankelijkheid, vroomheid en Louisa”?)

Geschiedenis en geografie

In 1718 besloot Jean-Baptiste Le Moyne, Sieur de Bienville, dat deze bocht in de Mississippi de beste plaats was om de stad te stichten die zou uitgroeien tot het huidige New Orleans. Hij had daar diverse redenen voor. Om te beginnen was de Mississippi cruciaal: destijds gold dat als je in de nieuwe wereld een riviermonding had ontdekt je eigenaar werd van het volledige drainagebekken. Met het planten van een vlag (stel ik me voor) door La Salle in 1682 in de buurt van waar nu Baton Rouge ligt werd Frankrijk in één klap eigenaar van ongeveer 60% van Noord-Amerika.

Een drainagebekken is niet alleen de rivier omhoog, ook alle stromen en stroompjes die in de rivier uitmonden tellen mee. Vertaald naar Limburg: als La Salle zijn vlag had geplant in de Rotterdamse Delta was Frankrijk nu eigenaar van Schinveld. Want: Rotterdam > Maas > Oude Maas >

(Julianakanaal) > Geleenbeek > Rodebach > Rode Beek > Schinveld.

Het drainagebekken van de Mississippi kun je hier bewonderen, zoals je ziet gaat het zelfs nog ietsje door naar het huidige Canada. De Mississippi zelf is dik blauw, maar de Missouri is toch ook geen kleintje en die telt gewoon mee als “zijtak” (links in het plaatje).

stukje wereld te vinden waar die arpents tot op de dag van vandaag zichtbaar zijn:

[False River](#), iets ten noordwesten van Baton Rouge.

Enorm lange stukken land die in een “binnenbocht” en een “buitenbocht” van een rivier als “spaken” naar elkaar toe en van elkaar af lopen. Onthoud deze beeldspraak!

Als je die foto van Google Earth goed bekijkt zie je dat dit geen rivier is, maar een stukje water dat nergens vandaan komt en nergens naartoe gaat. Aha! Goed gezien!

Ik laat het nog een keer zien, maar nu in vogelvlucht:

Een klassiek voorbeeld van meanderen. Ooit was dit net zo'n U-bocht in de rivier als in New Orleans, maar ergens in de 18^e eeuw ontstond er een crevasse. Dat is het tweede yat-quiz woord vandaag. In het alpinisme en poolonderzoek is een crevasse een lange, smalle diepe breuk in steen of ijs.

Maar niet hier. Ik heb even rondgekeken, maar bergen zie ik niet. Niet in de buurt in ieder geval. En de laatste keer dat ik het opzocht was New Orleans ook re-de-lijk ver van de aardpolen verwijderd. Kouder dan rond de vijf celsius wordt het hier doorgaans niet.

Nee, hier betekent een crevasse een breuk in de meander. Een rivier blijft zolang “schuren” aan de buitenbocht van de kade dat ze op een gegeven moment een sluiproute gemaakt heeft.

Precies wat hier gebeurde. In de rechterbovenhoek van de laatste afbeelding zie je het gebeuren met het kleine stroompje; nog eventjes en alweer een afkorting gevonden.

En als je goed kijkt kun je aan de bovenlus van False River ook nog zien hoe de rivierloop vroeger was. Prachtig.

Zulke crevasses waren natuurlijk een enorm gevaar voor de strategie van Bienville. Wat als de Mississippi een sluiproute vindt die *niet* langs New Orleans komt? Daar gaat je haven...

Zoiets is in de achttiende eeuw ook bijna gebeurd. De Mississippi had tijdens een hoogwaterperiode bijna een weg gevonden in het Atchafalaya bassin, waardoor New Orleans zonder rivier zou komen te zitten. Dat is ternauwernood voorkomen, en het Atchafalaya bassin komt tegenwoordig regelmatig in het nieuws als tijdens hoogwater *gecontroleerd* water uit de Mississippi wordt afgevoerd.

Goed, we zijn er bijna. Lees nog even met me mee, nog een laatste yat-woord uitleggen en dan kunnen we de kaart van New Orleans er bij pakken en samen de weg gaan vinden.

Faubourg, wat is dat dan nou weer? Een faubourg, frans voor **buitenwijk**, is hier in New Orleans van origine een oude plantage van meerdere arpents (oppervlaktemaat) bij elkaar. Bienville zorgde natuurlijk wel het best voor zichzelf. Hij had meerdere van zulke “superarpents”.

Afhankelijk van of die in een “binnenbocht” van de rivier lagen, of “buitenbocht”, waren dat ofwel taartpunten als Δ of toeters als een V.

Nicole en ik wonen in de Bywater, een V die onderdeel was/is van Faubourg Marigny.

Het originele French Quarter is en was rechtlijnig en rechthoekig. Dat kun je je veroorloven als je zoveel ruimte hebt; maar in de loop der tijd groeide de stad en werden de straten langer. Het is dan niet langer zinvol om rechtdoor te blijven gaan, je bent genoodzaakt de loop van de rivier te volgen. Haaks op de rivier bleef men wel stug volhouden met die rechtlijnigheid.

Gevolg: als je de weg volgt langs de rivier kun je wellicht beginnen in zuidwestelijke richting, maar als je je doel bereikt hebt kan het zomaar zijn dat je neus in noordwestelijke richting wijst. Of zelfs noord, als je lang genoeg doorgaat.

En die wegen die haaks op de rivier gaan, op een gegeven moment *moet* het gebeuren dat die twee, de ene van de oostelijke kant van de stad en de ander van het westelijke, elkaar kruisen. *Precies als een wiel met spaken*. Daar heb je die beeldspraak weer.

En zo kan het dus gebeuren dat South Carrollton en South Claiborne elkaar kruisen... in het noorden.

Want dat is nog een gegeven: alle straten hier zijn laaaaaang! Thuis kan ik tegen mijn New Orleans vrienden opscheppen dat we om de hoek van Royal wonen. Oaoaoahhh, netjes zeg! Niks hoor.

Royal loopt helemaal door tot in Arabi, dus een kwart van de stad woont “om de hoek van Royal”. Ik overdrijf.

Arabi?? Wat nou weer?! Ja, sorry, duizelt het je een beetje? Ben je het noorden kwijt? Ik zal het goed maken: ik beloof dat ik het helemaal *niet* zal hebben over Algiers, in de paragraaf over de Westbank.

De weg wijzen

Door die draaiende beweging van de straten die de rivier volgen, en de naar het midden wijzende beweging van de straten haaks daarop, is het onmogelijk om iemand te zeggen: je moet naar het noorden, of oosten.

Daarom heeft men hier andere windrichtingen verzonnen. Volg de weg stroomafwaarts, of

-opwaarts, en ga daarna richting rivier of Lake Pontchartrain.

Lezers van *Discworld* boeken moeten dit herkennen: mee of tegen, naaf of velg.

Vertaald naar hier: je gaat up- danwel downtown, en dan Lakeside of Riverside.

De Westbank

Dit heeft me hoofdbrekens gekocht, echt waar. Ik hoorde iedereen altijd wel praten over The Westbank, en dan op een toon van: zij daar, niet wij, maar ik heb *nergens* ooit een westoever kunnen ontdekken anders dan die waar ik op stond op dat moment—we woonden toen nog op Magazine. Ja, als je heeeel ver uptown gaat, dan pas is de óverkant het westen.

Pas dit jaar, in voorbereiding op deze nieuwsbrief, ben ik er eens voor gaan zitten. Nou, haal het eerste plaatje er nog eens bij, hierboven.

Als je zo hoog vliegt boven Amerika, stroomt de Mississippi van noord naar zuid, geen speld tussen te krijgen. En een rivier die van noord naar zuid stroomt heeft dus een west- en een oostoever. En New Orleans ligt op de oostoever.

Ja.

Nee echt.

En ik zeg van wel!

Kijk, als die noordzuidrivier onderweg een bocht naar links maakt, dan ligt die oostoever dus in het noorden. En na nog een linkerbocht ligt de oostoever in het westen. En de westoever in het oosten.

Als je maar eigenwijs genoeg blijft in ieder geval wel.

In New Orleans ligt die hele Westbank dus voor 75% *niet in het westen*.

Voor Nicole en mij ligt de Westbank in het zuiden, en voor het Garden District ligt hij in het oosten.

Ja, de zon zien opkomen boven de Westbank, het kan.

Deelnemen aan het verkeer

Goed, we weten nu de weg en stappen op ons fietsje.

Les 1, room 101: welke dag is het vandaag? Vrijdag, zaterdag of zondag? Kijk uit!

Als je hier zo lang bent als wij word je ervaringsdeskundige en kun je verschil herkennen. Die drie dagen is het hier vergeven van de toeristen (ik zie soms kentekens tot en met Pennsylvania, Connecticut of zelfs Maine). En alhoewel New Orleans *enorm* fietsvriendelijk is, voor die toeristen is dat iets volstrekt nieuws, fietsen in de binnenstad.

Die houden dus ook totaal geen rekening met je, niet bewust maar gewoon omdat ze dit totaal niet kennen. Opletten dus.

De rest van de week is het heerlijk om hier te fietsen. Ook in dit opzicht is New Orleans veel Europees dan de rest. Nagenoeg alle wegen in downtown hebben een *designated bikelane*. Dat is geen fietspad, alhoewel er wel witte fietsen op de weg getekend zijn. Maar op een *designated bikelane* is de automobilist wel verplicht om rekening met je te houden en ook niet te toeteren als het te langzaam gaat.

Niet dat dat nodig is. Automobilisten zijn hier enorm vriendelijk en geduldig. Naar fietsers, maar zeker ook naar elkaar.²

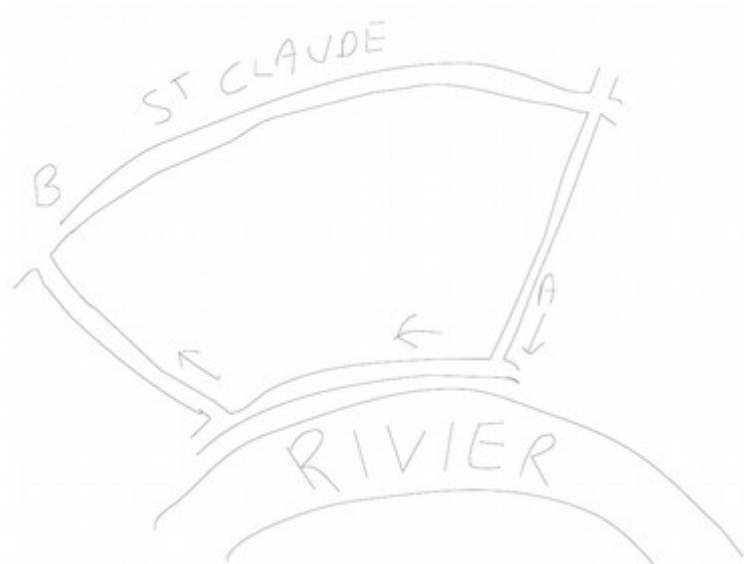
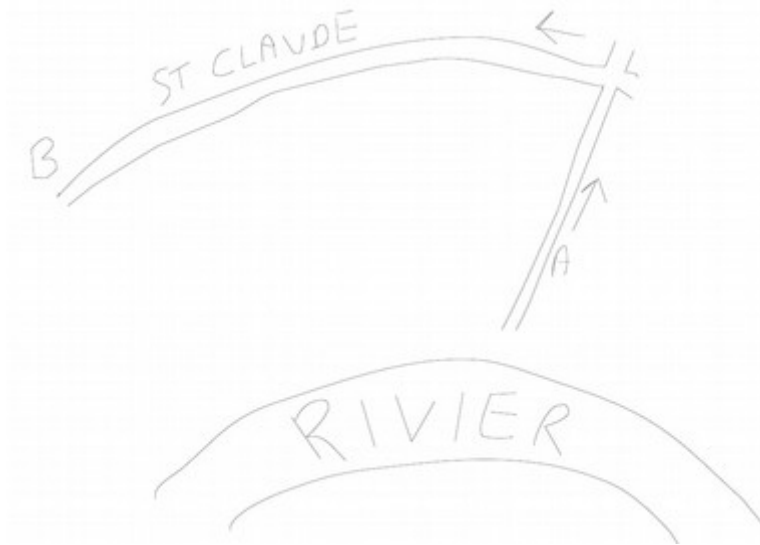
Een belangrijke tip voor de fietser: doe altijd eerst de uptown/downtown, en daarna de Riverside/Lakeside.

Ik zal het tekenen.

(volgende bladzijde)

² Heel actuele update: [afgelopen zondag stond in de krant](#) dat de Commissie Verkeersveiligheid met dringende adviezen komt betreffende fietsers- en voetgangersveiligheid. Dat van die *ghostbikes* was ook nieuw voor ons. We kennen er eentje, op de hoek van Esplanade en Frenchmen, maar wisten niet van de betekenis.

Stel je woont op A, en je moet op St Claude zijn. Van A naar B, wat is korter, eerst naar St Claude toe of eerst van St Claude vandaan?

Als fietsen je nou te ver is, dan kun je valsspelen. Alle bussen hier in de stad hebben een *bike rack* aan de voorkant. Fiets naar de bushalte, hang je fiets aan de bus, en fiets aan de andere kant van de stad lekker verder. Kost niks extra. En plaats voor twee fietsen.

En spotgoedkoop! Een ritje (bus of tram) kost standaard \$1,25. Korting voor ouderen. Een “overstapje” (weet je nog mam, een 'euverstepke'; dat is lang geleden he?) kost \$0,25 extra.

Een dagkaart kost \$3 en is 24 uur geldig. Waar zeuren we nog om?

(volgende bladzijde)

De bus van South Carrollton. Die gaat dus naar het noorden.

Maar het allerleukst zijn natuurlijk de streetcars. Die worden door het toeristenbureau ook te pas en te onpas gebruikt op poster- en foldermateriaal. Je zit er nog zelden met locals in, ze zijn tegenwoordig vol met toeristen (in tegenstelling tot de bus, die wel nog voor woon-werkverkeer gebruikt wordt).

De streetcar van Canal kent na het verlaten van het French Quarter drie routes, dus oppassen als je instapt. Cemeteries en City Park zijn lange ritten, en bij beiden is een wandeling de moeite waard bij het eindpunt. De derde route is maar kort, en weinig interessant.

De [St Charles Streetcar](#) is en blijft echter de mooiste rit. Voorbij Lee Circle (zie vorige nieuwsbrieven) kom je eerst door het Garden District met allerlei mooie mansions, en daarna wordt het eigenlijk alleen maar mooier met Universiteitsgebouwen en dergelijke.

De trammetjes rijden op electriciteit, maar toch doen ze om de twee blokken een poos “doeke doeke doeke DOEKE DOEKE DOEKE”. Dat is de compressor voor de remmen die weer even op druk gebracht wordt. Een geluid uit duizenden, heerlijk. Raampje open, wind in het gezicht. Ding ding ding doet het belletje. Ik zou er kunnen wonen.

De hele St Charles-lijn is ruim twintig kilometer. Trek er dus een dagdeel voor uit. Maar je zit mooi voor \$1,25 op de beste rondrit van de hele stad. Goed, \$2,50 als je ook retour wil.

FEMA

Federal Emergency Management Agency, of zoals ze hier zeggen: het ander F-woord, het andere vierletterwoord.

FEMA was de autoriteit die geen klote uitvoerde in 2005, in de weken na Katrina. Dat zit hier nog steeds heel erg hoog bij heel veel mensen. Genoeg gezegd.

In december 2015, vlak voor onze komst, heeft New Orleans van die FEMA [\\$2 miljard gekregen](#) voor noodzakelijke reparaties in en aan infrastructuur. Ja zo snel al. Laat je overigens niet foppen

door die “*billion*” in de krant, dat is in Nederlands gewoon een miljard. Of ja, gewoon... Opgeteld met wat spaarpotjes lag er ineens \$3 miljard op tafel. Nou dat merken we! Jackson is één lange kuil, Napoleon hetzelfde, Louisiana, Jefferson, en zelfs North Rampart! Op North Rampart zijn ze een verlenging van de Canal Street streetcar aan het maken, die uiteindelijk tot Elysian Fields zal gaan. Een vierde route dus, nog beter opletten met instappen straks. Maar goed, op die vier Avenues binnenkort dus geen *potholes* meer.

Potholes

Hoe kon ik het vergeten!

Potholes zijn kuilen in de weg. En dat zijn serieuze kuilen soms. Echt waar, in sommige kun je een peuter zetten en je zou het verschil met een zandbak niet zien.

En het lijkt bijna een wedstrijd welke straat de meeste en de stiekemste heeft.

Ik ga even helemaal terug naar bladzijde 2 en citeer mezelf: “deze kuil, in deze vochtige moerassen”. We wonen in een rivierdelta, op sediment. Modder dus. De ondergrond hier is een spons, en je moet diep heien wil je iets van weerstand tegenkomen. Dat heeft gevolgen op alles wat je op dergelijke grond bouwt. Huizen en wegen. Je komt hier zat Villa Volta's tegen, kan ik je verzekeren. En met de wegen hetzelfde.

Op de fiets is dat enorm vermoeiend. Heb je net snelheid gemaakt en knal, tegen een klein muurtje aan—want zo diep zijn ze wel, dat ze alle snelheid uit je halen. Kun je weer accelereren! Vooral Royal en Dauphine zijn vre-se-lijk in de Marigny/Bywater!

Nog iets meer geschiedenis

Tussen 1763 en 1804 was heel Louisiana—ik spreek nog steeds over het volledige drainagebekken van de Mississippi, niet de staat Louisiana van nu—in Spaanse handen. In 1804 wist Napoleon het terug in handen te krijgen³, en hij verkocht het meteen door aan de Amerikanen om zijn oorlogskas te spekken. In 1803 had Louisiana en daarmee New Orleans dus drie nationaliteiten: Spaans, Frans en Amerikaans. Op 10 maart 1804 werd die actie ook nog eens ceremonieel herhaald, Three Flags Day.

Saillant detail in dit geheel is dat de Amerikanen hun aankoop financierden met een lening van de aartsvijanden van Napoleon, de Britten. Nog leuker wordt het als je weet dat Napoleon dit geld gebruikte om de invasie van Engeland in gang te zetten. De Britten hebben dus hun eigen invasie betaald. Ze ging uiteindelijk niet door, maar grappig is het wel.⁴

Vanaf het moment dat New Orleans in Amerikaanse handen kwam groeide de stad als kool. Een rijke, bloeiende havenstad trekt allerlei handelsvolk aan. De oorspronkelijke Fransen moesten helemaal niks hebben van die vreemde snoeshanen, en dat lieten ze merken ook.

Dat werd zelfs zo erg dat de nieuwe Amerikanen een eigen wijk kregen, wat nu het Garden District heet was ooit de Amerikaanse buurt. En tussen het oude French Quarter en het Garden District ligt Canal Street. Men zegt dat het de breedste straat in de VS is, ik ben de bron kwijt maar ik weet zeker dat ik het ergens gelezen heb. En in het midden van die Canal Street lag de Neutral Ground. Vorige keer heb ik je in de Yat Quiz verteld dat de Neutral Ground tegenwoordig gewoon een soort vluchtheuvel is; maar de term Neutral Ground betekende ooit precies wat het letterlijk zegt, een stukje neutrale grond tussen “ons soort mensen” en “die daar”.

Oplossing Yat Quiz

De eerste yats heb ik allemaal in de tekst uitgelegd. Dan blijft alleen deze nog over: wat bedoelt de yat als hij zegt: “Frenchmen desire independence, piety and Louisa”?

Nou, in plaats van Riverside of Lakeside, Uptown of Downtown te gebruiken—je bent tenslotte een toerist, jij snapt dat niet—is hij je op een voor jou begrijpelijke manier (tja...) de weg aan het wijzen in de Marigny en de Bywater. Al deze straten (want inderdaad, het zijn straatnamen) zijn “spaken”, dus haaks op de rivier.

³ Eigenlijk eerder al, in 1800, maar men hield het beiderzijds geheim. Zie [Three Flags Day](#)

⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Louisiana_Purchase#Financing

De volgorde is overigens verkeerd, maar dan had ik een hele kromme zin gehad en nu kon ik er nog wat leuks mee vertalen. “Fransen verlangen onafhankelijkheid, vroomheid en Louisa”. Ik moet er ook nog een beetje lol aan hebben, niet?

De tussenstand

	Rest van de VS	New Orleans
Yat	Wat?	Yat.
Mardi Gras	Is een dinsdag.	Is een vette dinsdag.
Overlijden en begraven	Meh. Ik zou het niet doen.	Is leuk! En mooi!
Muziek	Af en toe.	Af en toe eens even niet, alsjeblieft.
Frenchmen	Rare gasten met albinopetjes en stokbrood.	Ja leuk! Hoe laat?
Yeaux John!	John Doe?	Neaux, John Deaux!
Westbank	In het westen	Kies maar
Fietsen	Tot je vijftiende	Steeds meer
Noord, Oost, Zuid, West	Ja dat klopt	Uptown, Downtown, Riverside, Lakeside

Later!

Boi.

Je ontvangt deze nieuwsbrief omdat je je hebt opgegeven bij nola16bingelder@gmail.com.

Aan- of afmelden kan door een berichtje te sturen naar dit adres met het woord “aanmelden” of “afmelden”.

Doorsturen van dit bericht mag, maar we hebben wel moeite met sociale media. Het hoeft niet op Facebook te staan dat wij zo lang van huis zijn. We zouden het fijn vinden als je dat respecteert.

Teruglezen kan ook. Klik op het onderstaande nummer om een oudere nieuwsbrief te lezen:

[15 \(Nicole\)](#)

[14b \(Boi\)](#)

[14 \(Boi\)](#)

[13 \(Boi\)](#)

[12 \(Nicole\)](#)

[11 \(Nicole\)](#)

[10b \(Boi\)](#)

[10 \(Boi\)](#)

[09 \(Nicole\)](#)

[08 \(Boi\)](#)

[07 \(Nicole\)](#)

[06 \(Boi\)](#)

[05 \(Boi\)](#)

[04 \(Nicole\)](#)

[03 \(Boi\)](#)

[02 \(Nicole\)](#)

[01 \(Boi\)](#)